

Dariusz Eligiusz STASZCZAK*

ANALIZA ZMIAN POZYCJI KRAJÓW UE W HANDLU MIĘDZYNARODOWYM CHEMIKALIAMI W LATACH 2003-2014

Zarys treści: Artykuł ten ilustruje zmiany eksportu, importu i salda handlu towarami ogółem oraz chemikaliami krajów Unii Europejskiej. Autor wykazał dominującą pozycję Niemiec jako eksportera netto towarów ogółem i chemikaliów. Ponadto najważniejszymi eksporterami netto ogółem towarów są następujące kraje: Holandia, Włochy, Irlandia i Czechy. Natomiast do eksporterów netto chemikaliów zalicza się następujące kraje: Irlandię, Holandię, Belgię i Francję. Poważnym problemem naszego kraju pozostaje fakt, że Polska była pierwszym importerem netto chemikaliów i dwunastym importerem netto towarów ogółem. Autor udowodnił wzrost udziału chemikaliów w eksporcie i imporcie towarowym głównych chemicznych eksporterów netto UE.

Słowa kluczowe: Unia Europejska, handel międzynarodowy towarami ogółem, handel międzynarodowy chemikaliami.

Wprowadzenie

Celem pracy jest wykazanie znaczenia handlu chemikaliami w ogólnym handlu towarowym poszczególnych krajów. Uwzględniono eksporterów netto i importerów netto wszystkimi produktami oraz eksporterów netto i importerów netto produktami chemicznymi. Analiza obejmuje zmiany znaczenia handlu produktami chemicznymi w całej międzynarodowej wymianie towarowej krajów członkowskich Unii Europejskiej w latach 2003-2014. Przyjęto hipotezę, że zwiększa się udział chemikaliów w eksporcie i imporcie towarów ogółem głównych chemicznych eksporterów netto UE. Zastosowano metodę analizy tabelaryczno-opisowej bazującej na danych statystycznych z Eurostatu. Przyjęto założenie, że korzystne jest posiadanie przez kraje dodatniego salda handlu zagranicznego, zaś niekorzystne jest posiadanie ujemnego salda, traktując handel międzynarodowy jako źródło poprawy lub pogorszenia sytuacji gospodarczej poszczególnych krajów¹. Podstawą teoretyczną jest teoria podobieństwa preferencji S. Lindera, która

---

* Katedra Ekonomii i Agrobiznesu, Wydział Agrobiotechnologii, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie

¹ D. E. Staszczak, *International Trade and Capital Flows as the Sources of the Nations Poverty or Richness*; „Knowledge Globalization Conference”, Boston, Massachusetts,

twierdzi, popyt na określony towar jest zbliżony w państwach charakteryzujących się podobnym poziomem rozwoju gospodarczego. Według tej teorii mniejsze korzyści z handlu międzynarodowego osiąga ten kraj, którego popyt na produkty importowane jest większy od popytu zagranicznego na jego produkty, zatem uznaje pozytywne znaczenie posiadania dodatniego salda handlu zagranicznego². Dla osiągnięcia dodatniego salda handlu zagranicznego niezbędne jest oprócz konkurencyjnych cen, także stosowanie nowoczesnych i innowacyjnych technologii³. Bardzo ważna jest także działalność marketingowa przedsiębiorstw, dzięki której można znacznie zwiększyć sprzedaż poprzez oddziaływanie na nabywców oraz dostosowywanie produkcji do potrzeb nabywców⁴ oraz dbanie o wizerunek produktów⁵, z różnych gałęzi produkcji, także chemikaliów. Chemikalia nabywane dla potrzeb gospodarstw domowych powinny charakteryzować się atrakcyjnym opakowaniem, ale ich użyteczność także jest bardzo ważna, zwłaszcza jeśli firmy dążą do pozyskania nabywców na dłuższy okres. Z kolei w przypadku chemikaliów dla potrzeb przemysłu lub rolnictwa istotne są głównie walory użytkowe, zaś celem opakowania jest głównie zabezpieczenie przed niekontrolowanym wyciekami niebezpiecznych substancji, natomiast walory estetyczne odgrywają niewielką rolę.

Przedmiot badań został wybrany z powodu jego ważności dla obrotów towarowych krajów członkowskich UE oraz z powodu faktu, że jest to produkt nietypowy i mający oprócz korzystnych cech użytkowych, także szkodliwe oddziaływanie na środowisko. Dlatego handel chemikaliami podlega wielu regulacjom w Unii Europejskiej⁶, co w istotny sposób wpływa na obroty, związane z zagrożeniami dla środowiska i zdrowia ludności, które mogą spowodować

Conference Proceedings, October 16-17, 2011, Published Annually, Vol. 5, No. 1, Sawyer School of Business; Suffolk University, Boston, Massachusetts; Conference Papers: Knowledge Globalization Institute, Boston, Massachusetts, USA, 2012, s. 146-165.

² P. Bożyk, *Międzynarodowe stosunki ekonomiczne. Teoria i polityka*, Wydawnictwo PWE, Warszawa 2008, s. 62-63.

³ A. Matras-Bolibok, *The Impact of the Economic Downturn on Innovative Performance in Poland*; „Proceedings of the 8th European Conference on Innovation and Entrepreneurship”, September 19-20, Vol. One, (Academic Conferences and Publishing International Limited, Reading, UK, Hogeschool-Universiteit Brussels, Belgium), 2013 s. 409-416.

⁴ A. I. Baruk, *Marketingowa orientacja współczesnego przedsiębiorstwa a jego zdolność kreowania wartości oczekiwanej przez odbiorców zewnętrznych i wewnętrznych*; „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska Lublin – Polonia”, Sectio H Oeconomia, nr 40, 2006, s. 337-349.

⁵ A. I. Baruk, S. Białoskurski, *Wybrane determinanty wizerunku produktu spożywczego*, „Żywność, Nauka, Technologia, Jakość”, nr 3 (100), 2015, s. 203-214.

⁶ K. Nordlander, C. M. Simon, H. Pearson, *Hazard v. Risk in EU Chemicals Regulation*; „European Journal of Risk Regulation”, No. 3, 2010, s. 239-250.

zarówno chemikalia, jak i ich opakowania⁷. Art. 191 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) dotyczący zasad, na jakich opiera się polityka UE w dziedzinie środowiska, w punkcie 5 wskazuje zasadę, że „zanieczyszczający płaci”⁸. Nakładany jest także obowiązek rejestracji i autoryzacji szkodliwych produktów chemicznych w ramach REACH (Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals/Rejestracja, Ocena, Autoryzacja i Restrykcje związane z Chemikaliami)⁹.

Zmiany pozycji towarowych eksporterów netto UE

W roku 2014, spośród 28 krajów Unii Europejskiej tylko 11 było eksporterami netto. Pomimo tego faktu cała UE była eksporterem netto i osiągnęła saldo handlu towarowego wynoszące 18,04 mld euro w 2014 roku. Po raz pierwszy w badanym okresie UE osiągnęła dodatnie saldo wynoszące 51,56 mld euro w 2013 roku. Do 2012 roku UE pozostawała importerem netto (tab. 1). Osiągnięcie dodatniego salda pomimo przeważającej liczby importerów netto UE, świadczy o wysokiej konkurencyjności i sile ekonomicznej, będących w mniejszości, krajów eksporterów netto UE.

Do krajów tych zaliczały się: Niemcy, które posiadały najwyższe dodatnie saldo handlu towarowego wynoszące 219,71 mld euro w 2014 roku. Należy zwrócić uwagę na fakt, że Niemcy były pierwszym eksporterem netto UE w całym badanym okresie od 2003 roku, kiedy ich dodatnie saldo wyniosło 129,90 mld euro i miało tendencję wzrostową z wyjątkiem spadku w okresie globalnej recesji z lat 2008-2009. Niemieckie saldo było najniższe w 2009 roku i wyniosło 138,87 mld euro. Światowa recesja przyczyniła się do poważnego osłabienia salda towarowego Niemiec, które dopiero w 2013 roku osiągnęło 195,94 mld euro i nieznacznie przewyższyło ich saldo z 2007 roku wynoszące 194,26 mld euro (tab. 1).

---

⁷ D. Lithner, *Environmental and Health Hazards of Chemicals in Plastic Polymers and Products*, University of Gothenburg, Gothenburg 2011, s. 5-6.

⁸ http://archiwum.ekoportal.gov.pl/prawo_dokumenty_strategiczne/PolitykaOchronySrodowiskaUE/CeleZasadyPrawoOchronySrodUE.html, 21.03.2016.

⁹ http://echa.europa.eu/documents/10162/13632/registration_en.pdf, 21.03.2016.

Tabela 1. Saldo towarowego handlu zagranicznego (w miliardach euro)

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
UE-28 krajów	-73,05	-82,21	-134,43	-212,23	-212,49	-279,08	-141,67	-178,89	-174,06	-111,69	51,56	18,04
Niemcy	129,90	156,08	155,81	160,42	194,26	177,53	138,87	153,96	157,41	188,25	195,94	219,71
Irlandia	34,36	34,55	33,03	28,36	27,52	28,39	38,16	42,41	42,48	42,03	36,52	34,77
Holandia	27,28	30,35	34,20	37,27	42,42	38,74	39,24	43,63	48,90	53,27	61,59	62,17
Belgia	18,27	17,08	12,62	12,03	14,15	3,76	11,62	12,44	6,27	5,30	12,90	12,53
Francja	-6,01	-15,14	-32,71	-36,68	-52,00	-68,57	-56,06	-65,85	-88,76	-82,27	-75,70	-71,59
Polska	-12,83	-11,78	-9,81	-12,91	-18,65	-26,07	-9,29	-13,82	-15,73	-10,95	-1,98	-2,44
Hiszpania	-46,37	-60,86	-77,28	-91,57	-99,24	-94,72	-47,23	-54,76	-50,33	-32,76	-18,02	-25,90
Włochy	1,60	-1,22	-9,37	-20,45	-8,60	-13,03	-5,88	-29,98	-25,52	9,99	29,21	42,87
Rumunia	-5,59	-7,35	-10,31	-14,90	-21,76	-23,47	-9,86	-9,45	-9,67	-9,62	-5,71	-6,05
Czechy	-2,68	-0,79	1,28	1,38	3,16	3,24	5,67	4,77	7,77	12,16	13,56	15,59
Dania	8,03	7,17	7,67	5,62	3,75	5,14	7,78	10,10	11,64	10,54	10,18	8,68
Bulgaria	-2,94	-3,63	-3,27	-3,68	-8,35	-9,89	-5,18	-3,68	-3,14	-4,69	-3,56	-4,13
Litwa	-2,37	-2,48	-3,01	-4,17	-5,30	-5,07	-1,33	-2,00	-2,67	-1,83	-1,96	-1,53
Węgry	-4,17	-4,00	-2,91	-2,39	-0,12	-0,30	3,76	5,51	7,09	6,53	5,56	4,49
Austria	-2,11	-1,23	-1,72	-0,37	0,43	-2,04	-4,35	-4,96	-10,05	-9,26	-6,12	-2,83
W. Brytania	-82,90	-98,99	-103,85	-128,83	-143,33	-126,20	-117,71	-132,11	-122,53	-169,50	-86,48	-139,44
Szwecja	16,41	18,36	15,49	16,12	11,88	10,01	7,81	7,24	7,14	6,74	5,22	1,32
Portugalia	-13,65	-15,40	-20,24	-20,65	-21,63	-25,35	-19,68	-21,38	-16,40	-10,91	-9,72	10,68
Grecja	-28,96	-31,95	-31,53	-35,55	-40,73	-43,54	-34,40	-29,39	-24,06	-21,70	-19,25	-20,78
Chorwacja	-7,07	-6,90	-7,88	-8,85	-9,83	-11,23	-7,70	-6,23	-6,70	-6,59	-7,05	:
Cypr	-3,16	-3,66	-3,90	-4,46	-5,27	-6,13	-4,72	-5,41	-4,93	-4,32	-3,23	-3,72
Łotwa	-2,07	-2,48	-2,84	-4,29	-5,12	-4,08	-1,51	-1,63	-2,27	-2,43	-2,54	-2,34
Estonia	-1,71	-1,93	-2,03	-2,99	-3,41	-2,43	-0,78	-0,52	-0,54	-1,33	-1,59	-1,65
Luksemburg	-2,54	-3,05	-2,80	-3,32	-3,71	-4,39	-2,86	-4,03	-5,74	-6,78	-6,38	-5,66
Malta	-0,86	-0,90	-1,06	-1,20	-1,23	-1,22	-1,16	-1,11	-1,37	-1,83	-1,87	-2,93
Słowenia	-0,95	-1,12	-0,88	-0,73	-1,06	-1,98	-0,24	-0,67	-0,55	0,10	0,48	1,52
Słowacja	-0,63	-1,70	-2,22	-2,49	-1,53	-1,65	0,48	-0,27	-0,01	2,50	3,02	3,30
Finlandia	9,42	8,10	5,41	6,24	6,07	3,18	1,41	0,54	-3,68	-2,64	-2,36	-1,81

Uwaga: Przyjęto kolejność zgodną z porządkiem tabeli 2, stosownie do tematu pracy : dwukropek oznacza brak danych (dot. Chorwacji w 2014 roku)

Źródło: Eurostat 2016 – <http://ec.europa.eu/eurostat> (dostęp 12.01.2016).

Drugim eksporterem netto w UE była Holandia posiadająca saldo ogółem towarów wynoszące 62,17 mld euro w 2014 roku. Kraj ten stale utrzymuje saldo dodatnie i stale rosnące, z wyjątkiem przejściowego spadku podczas światowej recesji w 2008 roku, kiedy to saldo spadło i osiągnęło 38,74 mld euro. Jednak już

w 2010 roku saldo osiągnęło 43,63 mld euro, przewyższając dotychczasowe maksimum z 2007 roku. Holandia awansowała z trzeciego na drugie miejsce w 2005 roku wyprzedzając Irlandię, która w analizowanym okresie nie utrzymała trzeciego miejsca (tab. 1).

Na trzecie miejsce wśród eksporterów netto UE w 2014 roku awansowały Włochy osiągając saldo wynoszące 42,87 mld euro. Kraj ten w latach 2004-2011 był importerem netto, zatem osiągnięcie tak wysokiej pozycji wśród unijnych eksporterów w krótkim okresie jest imponujące i świadczy o znacznej poprawie konkurencyjności włoskiej gospodarki (tab. 1). Natomiast Irlandia posiadająca w 2014 roku saldo 34,78 mld euro właśnie w tym roku spadła z pozycji trzeciej na czwartą. Jednak w całym badanym okresie kraj ten był eksporterem netto ogółu towarów.

Na piątym miejscu wśród eksporterów netto UE znalazły się Czechy, których saldo wyniosło 15,59 mld euro w 2014 roku. Warto podkreślić, że do 2004 kraj ten był importerem netto.

Na szóstym miejscu znalazła się Belgia osiągająca 12,53 mld euro w 2014 roku. Kraj ten pomimo utrzymywania stale dodatniego salda w badanym okresie, wciąż nie może odzyskać poziomu z 2003 roku wynoszącego 18,27 mld euro.

Siódme miejsce w 2014 roku uzyskała Dania, pomimo pewnego spadku jego wysokości względem 2013 roku. Węgry, których saldo wyniosło 4,91 mld euro i ma tendencję spadkową, zajęły ósme miejsce. Kraj ten do 2008 roku był importerem netto. Słowacja zajęła dziewiąte miejsce osiągając saldo w wysokości 3,30 mld euro. Kraj ten do 2009 roku był importerem netto. Przedostatnie z eksporterów netto UE, czyli dziesiąte miejsce w 2014 roku zajęła Słowenia osiągając 1,52 mld euro. Kraj ten do 2011 roku był importerem netto. Ostatnie, czyli jedenaste miejsce zajęła Szwecja, której dodatnie saldo wyniosło 1,32 mld euro. Kraj ten wyraźnie traci międzynarodową konkurencyjność, ponieważ jego dodatnie saldo spadało systematycznie z 16,41 mld euro w 2003 roku (tab. 1).

Znaczenie eksportu i importu dla głównych unijnych eksporterów netto towarów ogółem

Należy podkreślić silną pozycję głównych eksporterów netto. Niemiecki eksport był najwyższy w UE i wzrastał w badanym okresie z 664,39 mld euro w 2003 roku do 1134,77 mld euro w 2014 roku. Tylko w 2008 roku odnotowano jego przejściowy spadek. Niemiecki import także był najwyższy w UE i wzrósł z 534,49 mld euro w 2003 roku do 915,05 mld euro w 2014 roku. Potwierdza to konkurencyjność

Niemiec, które dodatnie saldo osiągnęły poprzez szybki wzrost eksportu a nie poprzez hamowanie importu¹⁰.

Również Holandia charakteryzowała się szybkim i stabilnym wzrostem eksportu w latach 2003-2014 z 261,68 mld euro do 505,84 mld euro, z wyjątkiem znacznego spadku w 2009 roku. Ponadto w latach 2012-2014 nastąpił lekki spadek i stagnacja, co może wskazywać na stopniową utratę konkurencyjności holenderskich towarów. W imporcie Holandia zajmuje dopiero czwarte miejsce w UE po Niemczech, Wielkiej Brytanii i Francji, przy czym ich import także szybko wzrastał w latach 2003-2012 z 234,00 mld euro do 456,82 mld euro (z wyjątkiem spadku w 2009 roku), zaś w latach 2012-2014 spadał powoli z 456,82 mld euro do 443,68 mld euro, co również potwierdza stopniowy spadek konkurencyjności holenderskiej gospodarki¹¹.

Z kolei Włochy charakteryzowały się stałym i znacznym wzrostem eksportu w całym okresie 2003-2014 (z wyjątkiem spadku w 2009 roku) z 264,62 mld euro do 397,99 mld euro. Włoski import również rósł szybko, ale tylko w latach 2003-2011 (z wyjątkiem spadku w 2009 roku) z 263,01 mld euro do 401,43 mld euro. Następnie spadał od 380,29 mld euro w 2012 roku aż do 355,11 mld euro w 2014 roku, co wskazuje na niezbyt silną gospodarkę włoską, która poprawę salda uzyskuje dzięki spadkowi importu¹².

Zmiany pozycji towarowych importerów netto UE

Istnienie aż 17 importerów netto w Unii Europejskiej w 2014 roku zaniżyło ogólne dodatnie saldo całej UE, jednak nie odwróciło całego salda, co wskazuje na przewagę konkurencyjną mniejszej liczby eksporterów netto. Największym importerem netto UE była Wielka Brytania saldo handlu zagranicznego wyniosło -139,44 mld euro w 2014 roku i było stale ujemne w badanym okresie. Ponadto w całym tym okresie Wielka Brytania zajmowała niechlubną pozycję pierwszego importera netto w UE z jego rosnącą tendencją od -82,90 mld euro w 2003 roku, ale także z krótkimi okresami spadkowymi. Ostatni i największy spadek salda do -86,48 mld euro nastąpił w 2013 roku (tab. 1).

Drugim importerem netto UE ogółem towarów była Francja. Jej saldo w 2014 roku wyniosło -71,59 mld euro. Niekorzystne saldo pogłębiało się w badanym okresie z -6,01 mld euro w 2003 roku do -88,76 mld euro w 2011 roku, a następnie zmniejszało się (tab. 1).

---

¹⁰ Eurostat, 2016 – <http://ec.europa.eu/eurostat> (dostęp 12.01.2016).

¹¹ Eurostat, 2016 – <http://ec.europa.eu/eurostat> (dostęp 12.01.2016).

¹² Eurostat, 2016 – <http://ec.europa.eu/eurostat> (dostęp 12.01.2016).

Trzecie miejsce wśród unijnych importerów netto zajęła Hiszpania osiągając -25,90 mld euro w 2014 roku. Kraj ten charakteryzował się wyjątkowo niekorzystną sytuacją ekonomiczną z powodu stale ujemnego salda towarowego, które w latach 2003-2007 pogłębiło się z -46,37 mld euro do -99,24 mld euro. Jednak od 2008 roku rozpoczęła się jego tendencja spadkowa, pomimo pewnych lat, w których ujemne saldo pogłębiało się (tab. 1).

Czwarte miejsce zajmuje Grecja, która w 2014 roku osiągnęła saldo w wysokości -20,78 mld euro. Kraj ten był stale importerem netto, zaś jego saldo najpierw głównie pogłębiło się z -28,96 mld euro w 2003 roku do -43,54 mld euro w 2008 roku, po którym utrzymuje się tendencja spadkowa. Piąte miejsce przypada Portugalii, której saldo osiągnęło -10,68 mld euro w 2014. Ujemne saldo tego kraju pogłębiało się znacznie do 2008 roku, zaś recesja wymusiła jego stopniowy spadek. Szóste miejsce zajęła Rumunia osiągając saldo wynoszące -6,05 mld euro w 2014 roku. Siódme miejsce przypadło Luksemburgowi z saldem wynoszącym -5,66 mld euro. Na ósmym miejscu znalazła się Bułgaria z saldem -4,13 mld euro. Dziewiąte miejsce zajął Cypr osiągając -3,72 mld euro. Dziesiąte miejsce wśród unijnych importerów netto zajęła Malta osiągając -2,93 mld euro. Jedenaste miejsce przypadło Austrii z saldem -2,83 mld euro. Kraje te pozostawały importerami netto w całym badanym okresie. Polska znalazła się na pozycji dwunastej z saldem handlu towarowego wynoszącym -2,44 mld euro w 2014 roku. Niekorzystnym zjawiskiem jest pozostawanie Polski importerem netto towarów ogółem w całym badanym okresie. Jednak chociaż niekorzystne saldo zasadniczo pogłębiało w latach 2003-2008 z -12,83 mld euro do -26,07 mld euro, to następnie znacznie spadło. Wskazuje to na korzystną tendencję w polskiej wymianie międzynarodowej. Na trzynastym miejscu znalazła się Łotwa osiągając saldo wynoszące -2,34 mld euro w 2014 roku. Czternaste miejsce przypadło Finlandii, której saldo wyniosło -1,81 mld euro w 2014 roku, jednak kraj ten stał się importerem netto dopiero od roku 2011. Estonia znalazła się na pozycji piętnastej a jej saldo towarowe wyniosło -1,65 mld euro w 2014 roku. Kolejne szesnaste miejsce zajęła Litwa z saldem wynoszącym -1,53 mld euro. Brakuje danych dla salda Chorwacji w 2014 roku, ale kraj ten w całym badanym okresie był poważnym importerem netto, zaś w 2013 roku jego saldo towarami ogółem wyniosło -7,05 mld euro (tab. 1).

Znaczenie eksportu i importu dla głównych unijnych importerów netto towarów ogółem

Należy także rozważyć eksport i import głównych importerów netto UE, aby lepiej poznać przyczyny ich negatywnego salda towarami ogółem. Pierwszy

importer netto UE, czyli Wielka Brytania zajęła dopiero piąte miejsce w eksporcie ogółu towarów, osiągając wielkość 380,24 mld euro w 2014 roku, po Niemczech (które osiągnęły wówczas 1134,77 mld euro), Holandii (505,84 mld euro), Francji (438,48 mld euro) i Włoszech (397,99 mld euro). Spośród krajów wyprzedzających Wielką Brytanię w eksporcie tylko Francja jest importerem netto i to drugim w UE, zaś pozostałe trzy kraje to główni eksporterzy netto. Ponadto brytyjski eksport rósł powoli w badanym okresie, zaś w latach 2007-2009 i 2014 spadał. Natomiast Wielka Brytania zajęła w 2014 roku drugie miejsce w imporcie ogółu towarów osiągając wielkość 519,69 mld euro, po Niemczech, które osiągnęły 915,05 mld euro. Stosunkowo szybki wzrost brytyjskiego importu, z wyjątkiem spadku w latach 2007-2009 i 2013 wskazuje na dużą zależność tego kraju od importu, przy jednoczesnej słabej pozycji eksportowej¹³.

Drugi importer netto, czyli Francja charakteryzował się trzecim po Niemczech i Holandii eksportem ogółu towarów w UE osiągając 438,48 mld euro w 2014 roku, zaś jej eksport wykazuje powolną tendencję rosnącą. Z kolei w unijnym eksporcie towarów ogółem, Francja zajmuje także trzecie miejsce, po Niemczech i Wielkiej Brytanii, zaś jej import ma tendencję do szybkiego wzrostu¹⁴, co również wskazuje na niekorzystną sytuację tego kraju w handlu międzynarodowym.

Trzeci importer netto UE, czyli Hiszpania, charakteryzował się dopiero piątym eksportem, pomimo wzrostowej tendencji, wynoszącym 244,15 mld euro w 2014 roku po Niemczech, Holandii, Francji, Włoszech, Wielkiej Brytanii i Belgii. Z kolei Hiszpania charakteryzuje się trzecim importem i to ze wzrostową tendencją po Niemczech i Wielkiej Brytanii¹⁵.

Zmiany pozycji eksporterów netto chemikaliów UE

Wśród 28 krajów Unii Europejskiej było tylko 9 eksporterów netto chemikaliów i aż 19 importerów netto w 2014 roku. Pomimo tego faktu saldo handlu chemikaliami całej UE pozostaje dodatnie w całym badanym okresie i wzrosło z 59,83 mld euro w 2003 roku do 115,39 mld euro w 2013 roku oraz nieznacznie spadło do 113,56 mld euro w 2014 roku. Ponadto jego trend jest wzrostowy, z wyjątkiem nieznacznych spadków w latach 2008 i 2014 (tab. 2). Świadczy to o silnej pozycji konkurencyjnej nielicznych eksporterów netto.

Największym eksporterem netto chemikaliów w 2014 roku pozostawały Niemcy będące jednocześnie pierwszym eksporterem netto ogółu towarów. Kraj ten utrzymywał w badanym okresie stabilny wzrostowy trend salda chemikaliami

¹³ Eurostat, 2016 – <http://ec.europa.eu/eurostat> (dostęp 12.01.2016).

¹⁴ Eurostat, 2016 – <http://ec.europa.eu/eurostat> (dostęp 12.01.2016).

¹⁵ Eurostat, 2016 – <http://ec.europa.eu/eurostat> (dostęp 12.01.2016).

z 26,01 mld euro w 2003 roku do 57,83 mld euro w 2014 roku, z wyjątkiem nieznacznego spadku w 2005 roku. Rosnącego trendu nie zmieniła nawet recesja w 2008 roku (tab. 1 i 2, wyk. 1). Wskazuje to na silną pozycję konkurencyjną Niemiec także w międzynarodowym handlu chemikaliami. Może to wynikać ze stosowania nowoczesnych technologii i innowacji, zarówno w dziedzinie produkcji chemikaliów, jak i innych towarów, dzięki czemu Niemcy osiągają najlepsze w UE wyniki w handlu międzynarodowym.

Drugim eksporterem netto chemikaliów w 2014 roku była Irlandia której saldo wyniosło 40,12 mld euro. Kraj ten w 2003 roku był nawet pierwszym eksporterem netto chemikaliów w UE osiągając saldo wynoszące 28,89 mld euro i wyprzedzał drugie wówczas Niemcy. Korzystne saldo chemikaliami Irlandii charakteryzowało się trendem wzrostowym (z wyjątkiem nieznacznego spadku w 2006 roku) do 2011 roku, kiedy to osiągnęło 45,64 mld euro. W latach 2009 i 2011 Irlandia odzyskała pozycję pierwszego eksportera chemikaliów netto wyprzedzając Niemcy. Jednak w latach 2012 i 2013 dodatkowo saldo Irlandii spadało a w 2014 roku nadal nie odzyskało wartości z lat 2010 i 2011 (tab. 2, wyk. 1). Nie zmienia to jednak faktu, że Irlandia będąca także czwartym eksporterem netto towarowym (tab. 1) posiadała bardzo silną pozycję konkurencyjną w międzynarodowym handlu chemikaliami i że saldo handlu chemikaliami zwiększało irlandzkie saldo handlu towarami ogółem.

Trzecim eksporterem netto chemikaliów w 2014 roku była Holandia osiągając saldo wynoszące 25,79 mld euro. Kraj ten był również drugim eksporterem netto ogółu towarów. Korzystne saldo Holandii utrzymuje się w całym badanym okresie i znacznie wzrosło z 11,30 mld euro w 2003 roku a jego trend jest wzrostowy z wyjątkiem spadków w latach recesji 2008 i 2009 oraz w roku 2013 (tab. 1 i 2, wyk. 1). Powyższa sytuacja potwierdza względnie stabilną i wysoką pozycję tego kraju w międzynarodowym handlu chemikaliami.

Kolejną, czyli czwartą pozycję wśród eksporterów netto chemikaliów zajmuje Belgia, która utrzymywała korzystne saldo w całym badanym okresie a w 2014 roku i osiągnęła 22,27 mld euro. Kraj ten był także szóstym eksporterem towarowym netto. W 2005 roku saldo chemikaliami było zbliżone do salda ogółem towarów tego kraju. Piąte miejsce zajęła Francja, której dodatkowo saldo utrzymywało się w całym badanym okresie i wyniosło 10,76 mld euro w 2014 roku. Dodatkowo saldo handlu chemikaliami zmniejsza ujemne saldo francuskiego handlu towarowego. Szóstym eksporterem netto chemikaliów w 2014 roku była Dania z saldem wynoszącym 6,06 mld euro. Kraj ten posiadał dodatkowo saldo handlu chemikaliami w całym badanym okresie a jednocześnie był siódmym eksporterem netto ogółu towarów.

Pozostali eksporterzy netto chemikaliów w UE posiadali w 2014 roku niewielkie salda i są to: Słowenia zajmująca siódme miejsce z saldem

0,90 mld euro, ósma Szwecja z saldem 0,36 mld euro i na dziewiątym miejscu Austria, której saldo wyniosło 0,15 mld euro i było po raz pierwszy dodatnie w badanym okresie (tab. 1 i 2, wyk. 1).

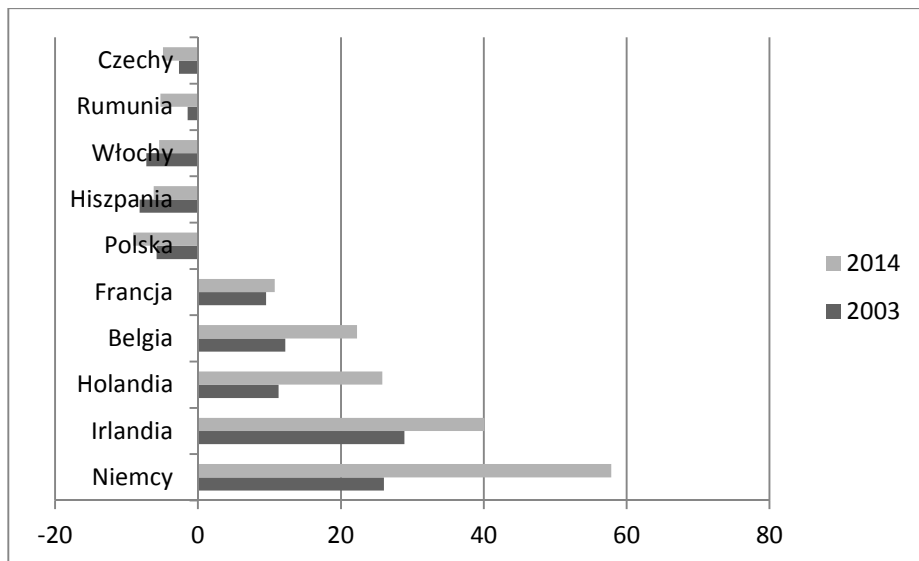
Tabela 2. Saldo handlu zagranicznego chemikaliami (w mld euro)

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2003-2014
UE-28 krajów	59,83	62,24	67,45	74,29	76,04	73,30	83,07	95,38	99,72	112,14	115,39	113,56	1032,41
Niemcy	26,01	30,37	29,46	33,04	36,06	38,23	39,20	44,43	44,93	52,69	56,50	57,83	488,75
Irlandia	28,89	30,43	32,98	31,83	35,09	35,82	39,99	43,44	45,64	44,74	39,49	40,12	448,46
Holandia	11,30	14,13	14,78	16,86	17,85	15,76	13,60	19,33	26,09	28,43	25,20	25,79	229,12
Belgia	12,23	13,37	12,69	14,59	18,32	18,69	19,36	22,95	23,77	22,32	24,21	22,27	178,29
Francja	9,51	9,97	9,26	12,10	9,92	11,56	10,42	4,88	7,77	8,88	11,63	10,76	116,66
Polska	-5,81	-6,31	-6,76	-7,33	-8,19	-9,41	-7,36	-8,84	-9,35	-8,42	-8,19	-9,09	-95,06
Hiszpania	-8,18	-8,86	-8,39	-8,62	-8,50	-9,48	-9,05	-8,19	-9,02	-6,85	-5,61	-6,18	-96,93
Włochy	-7,23	-9,02	-8,64	-10,02	-10,77	-10,40	-10,24	-11,25	-13,49	-11,20	-8,43	-5,43	-116,12
Rumunia	-1,44	-1,68	-2,04	-2,83	-3,56	-4,15	-3,98	-4,03	-4,42	-4,53	-4,96	-5,28	-42,90
Czechy	-2,68	-2,96	-2,92	-3,31	-3,92	-3,94	-3,34	-3,77	-4,77	-4,78	-4,83	-4,91	-46,13
Dania	2,12	2,07	2,50	1,68	2,11	2,02	3,26	4,45	4,74	5,35	5,77	6,06	42,13
Bułgaria	-0,46	-0,68	-0,67	-0,87	-0,89	-0,99	-0,99	-1,01	-1,03	-1,19	-1,30	-1,34	-11,42
Litwa	-0,53	-0,57	-0,59	-0,75	-0,59	-0,23	-0,35	-0,39	-0,21	-0,23	-0,34	-0,35	-5,13
Węgry	-1,44	-1,29	-1,30	-0,99	-0,89	-1,17	-0,70	-0,63	-0,57	-0,04	0,19	-0,01	-8,84
Austria	-1,05	-1,23	-1,26	-0,88	-0,71	-0,54	-0,35	-0,58	-0,72	-0,15	-0,34	0,15	-7,66
W. Brytania	6,54	4,96	4,89	7,11	4,96	6,30	7,80	6,16	3,62	2,65	0,74	-2,84	52,89
Szwecja	2,48	2,36	2,17	2,92	1,62	0,84	1,62	1,36	-0,11	0,13	1,04	0,36	16,79
Portugalia	-3,02	-3,11	-3,26	-3,72	-3,67	-3,99	-3,99	-4,29	-4,07	-3,84	-3,46	-3,77	-44,19
Grecja	-3,77	-4,28	-4,45	-4,89	-5,67	-6,72	-5,75	-4,97	-4,67	-4,10	-3,94	-3,96	-57,17
Chorwacja	-0,86	-0,89	-0,95	-1,10	-1,22	-1,26	-1,16	-1,12	-1,15	-1,15	-1,17	:	-12,02
Cypr	-0,32	-0,33	-0,33	-0,36	-0,41	-0,45	-0,40	-0,36	-0,29	-0,26	-0,26	-0,28	-4,05
Łotwa	-0,42	-0,45	-0,49	-0,59	-0,63	-0,67	-0,47	-0,61	-0,61	-0,67	-0,74	-0,70	-7,05
Estonia	-0,32	-0,38	-0,44	-0,58	-0,61	-0,61	-0,48	-0,54	-0,61	-0,72	-0,63	-0,77	-6,69
Luksemburg	-0,55	-0,57	-0,76	-0,83	-0,85	-0,90	-0,65	-0,81	-1,02	-0,96	-0,87	-0,70	-9,47
Malta	-0,20	-0,20	-0,17	-0,15	-0,13	-0,13	-0,11	-0,10	-0,16	-0,12	-0,09	-0,11	-1,67
Słowenia	-0,10	-0,13	-0,11	0,11	0,15	0,33	0,46	0,39	0,52	0,66	0,88	0,90	4,06
Słowacja	-0,96	-1,15	-1,22	-1,37	-1,78	-1,99	-1,98	-1,86	-2,20	-2,36	-2,22	-2,30	-21,39
Finlandia	-1,01	-2,28	-2,13	-2,30	-2,05	-2,11	-1,42	-1,50	-1,43	-1,95	-1,88	-1,94	-22,00

Uwaga: Przyjęto następującą kolejność: od góry pięciu głównych eksporterów netto chemikaliami a dalej pięciu głównych importerów netto chemikaliami w 2014 roku, potem pozostałe kraje.

Ostatnia kolumna przedstawia zsumowane saldo za lata 2003-2014 – obliczenia własne. : dwukropek oznacza brak danych (dot. Chorwacji w 2014 roku).

Źródło: Eurostat 2016 – <http://ec.europa.eu/eurostat> (dostęp 12.01.2016).

Uwaga: Uwzględniono pięciu głównych eksporterów netto i pięciu głównych importerów netto w 2014 roku.

Wykres 1. Saldo handlu zagranicznego chemikaliami głównych eksporterów netto i głównych importerów netto (w miliardach euro)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z tabeli 2 za 2003 rok i 2014 rok.

Znaczenie eksportu i importu dla głównych eksporterów netto chemikaliów UE

Rozważając znaczenie eksportu i importu dla osiągnięcia dodatniego salda przez głównych eksporterów netto chemikaliami należy podkreślić konkurencyjność Niemiec, których eksport chemikaliów jest największy i miał tendencję wzrostową (z wyjątkiem roku 2009) z 84,80 mld euro w 2003 roku do 180,06 mld euro w 2014 roku. Również niemiecki import chemikaliów jest największy w UE i także miał tendencję wzrostową (z wyjątkiem lat 2009, 2012 i 2013) z 58,79 mld euro w 2003 roku do 122,24 mld euro w 2014 roku¹⁶. Oznacza to, że Niemcy nie ograniczają importu a pozycję pierwszego eksportera netto chemikaliów zawdzięczają dużemu i szybko rosnącemu eksportowi.

Z kolei drugi eksporter netto chemikaliów, czyli Irlandia zajęła dopiero szóste miejsce w eksporcie chemikaliów wynoszącym 51,53 mld euro po Niemczech, Belgii, Francji, Holandii i Wielkiej Brytanii. Wprawdzie kraj ten zwiększył swój eksport, ale powoli i z przejściowymi spadkami. Swoją pozycję Irlandia

¹⁶ Eurostat, 2016 – <http://ec.europa.eu/eurostat> (dostęp 12.01.2016).

zawdzięczała zatem niskiemu i powoli rosnącemu importowi chemikaliów, który 2014 roku osiągnął 11,40 mld euro. W efekcie Irlandia była dopiero dziesiątym importerem chemikaliów w UE po Niemczech, Belgii, Francji, Wielkiej Brytanii, Holandii, Włoszech, Hiszpanii, Polsce i Austrii¹⁷. Oznacza to stosunkowo słabą pozycję konkurencyjną Irlandii w międzynarodowym handlu chemikaliami. Drugą pozycję eksportera netto chemikaliów Irlandia osiągnęła dzięki niskiemu importowi.

Holandia będąca trzecim eksporterem netto chemikaliów posiadała czwarte miejsce w eksporcie chemikaliów wynoszącym 81,58 mld euro w 2014 roku. Ponadto eksport ten miał tendencję wzrostową. Z kolei kraj ten posiadał w 2014 roku piąte miejsce w imporcie chemikaliów wynoszącym 55,81 mld euro. Import chemikaliów miał tendencję wzrostową pomimo nieznacznych spadków¹⁸. Świadczy to o silnej pozycji Holandii w międzynarodowym handlu chemikaliami.

Zmiany pozycji importerów netto chemikaliów UE

Spośród 19 importerów netto chemikaliów UE pierwsze miejsce zajęła Polska osiągając saldo wynoszące -9,09 mld euro w 2014 roku. Polska posiadała w badanym okresie stale ujemne saldo chemikaliami, które zasadniczo pogłębiało się od wartości -5,81 mld euro w 2003 roku. Polska posiadała wyjątkowo duże ujemne saldo handlu chemikaliami (tab. 2), będąc jednocześnie dwunastym importerem netto ogółu towarów (tab. 1).

Drugim importerem netto chemikaliów była Hiszpania z ujemnym saldem wynoszącym -6,17 mld euro w 2014 roku, czyli identycznie jak w 2003 roku. Kraj ten posiadał ujemne saldo handlu chemikaliami w całym badanym okresie. Od 2012 roku hiszpańskie ujemne saldo chemikaliami jest zdecydowanie niższe niż saldo z lat 2004-2011 (tab. 2). Kraj ten był trzecim importerem netto towarów ogółem (tab. 1).

Trzecie miejsce wśród importerów netto chemikaliami zajęły Włochy, których saldo wyniosło -5,43 mld euro w 2014 roku. W całym badanym okresie kraj ten posiadał niekorzystne saldo handlu chemikaliami, które zasadniczo pogłębiało się z -7,23 mld euro w 2003 roku do -13,49 mld euro w 2011 roku, zaś zmniejszało się od 2012 roku (tab. 2). Jednocześnie Włochy były w 2014 roku trzecim eksporterem netto towarów ogółem w UE (tab. 1).

Dalsze pozycje wśród unijnych importerów netto chemikaliami zajmowały w 2014 roku następujące kraje: Rumunia, której przypadło saldo w wysokości

¹⁷ Eurostat, 2016 – <http://ec.europa.eu/eurostat> (dostęp 12.01.2016).

¹⁸ Eurostat, 2016 – <http://ec.europa.eu/eurostat> (dostęp 12.01.2016).

-5,28 mld euro. Jednocześnie kraj ten był siódmym importers netto ogółu towarów. Piąte miejsce przypadło Czechom z saldem -4,91 mld euro będącym jednocześnie piątym towarowym eksporterem UE. Kraj ten był importers netto chemikaliami w całym badanym okresie, zaś importers netto ogółu towarów do 2004 roku. W 2003 roku czeskie ujemne saldo towarowe było niemal równe saldu chemikaliami tego kraju. Szóste miejsce zajęła Grecja posiadająca saldo wynoszące -3,96 mld euro, która była także czwartym importers netto ogółu towarów. Siódma pozycja przypadła Portugalii posiadającej saldo chemikaliami w wysokości -3,77 mld euro, zaś kraj ten był jednocześnie szóstym towarowym importers netto UE. Wielka Brytania znalazła się na ósmym miejscu wśród importers netto chemikaliami osiągając saldo -2,84 mld euro, zaś kraj ten pozostawał także pierwszym importers netto ogółu towarów; jednakże w handlu chemikaliami kraj ten do 2013 roku pozostawał eksporterem netto, zatem jego sytuacja w ostatnim okresie pogorszyła się. Dziewiąte miejsce wśród importers netto chemikaliami przypadło Słowacji, której saldo wyniosło -2,30 mld euro, zaś kraj ten był eksporterem netto towarów ogółem. Na dziesiątym miejscu wśród importers netto chemikaliami UE znalazła się Finlandia osiągając saldo -1,94 mld euro, będąca jednocześnie czternastym towarowym importers netto UE. Jedenaste miejsce wśród importers netto chemikaliami zajmuje Bułgaria z saldem -1,34 mld euro, która zajmowała również dziewiątą pozycję wśród towarowych importers netto. Dwunastym importers netto chemikaliami UE była Estonia osiągająca saldo -0,77 mld euro, będąca także piętnastym importers netto towarów ogółem. Na trzynastym miejscu wśród importers netto chemikaliami znalazła się Łotwa osiągająca saldo -0,70 mld euro, która była także dwunastym towarowym importers netto. Czternastym importers netto chemikaliami był Luksemburg, którego saldo wyniosło -0,70 mld euro, zaś kraj ten był ósmym importers netto towarów ogółem. Litwa została piętnastym importers netto chemikaliami, osiągając saldo -0,35 mld euro, będąc także szesnastym towarowym importers netto. Na szesnastym miejscu unijnych importers netto chemikaliami znalazł się Cypr, którego saldo wyniosło -0,28 mld euro i który był dziesiątym importers netto towarów ogółem. Siedemnaste miejsce wśród importers netto chemikaliami przypadło Malcie z saldem -0,11 mld euro, będącej jedenastym towarowym importers netto. Osiemnastym importers netto chemikaliami zostały Węgry z saldem -0,01 mld euro, zaś kraj ten był jednocześnie ósmym eksporterem netto towarów ogółem. Do importers netto chemikaliami zalicza się także najnowszy członek Unii Europejskiej, czyli Chorwacja, dla której jednak brakuje danych odnośnie salda z 2014 roku. W 2013 roku jej saldo chemikaliami wyniosło -1,17 mld euro i wówczas kraj ten był także importers netto wszystkich towarów (tab. 1 i 2).

Znaczenie eksportu i importu dla głównych importerów netto chemikaliów UE

Analizując eksport i import produktów chemicznych głównych importerów netto chemikaliów należy zwrócić uwagę na pierwszego importera netto w UE, czyli Polskę. Nasz kraj w 2014 roku znalazł się na dziesiątym miejscu w eksporcie chemikaliów Unii Europejskiej po Niemczech, Belgii, Francji, Holandii, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Włoszech, Hiszpanii i Austrii. Pozytywnym aspektem jest jednak fakt, że polski eksport chemikaliów wzrastał stale (oprócz spadku w 2009 roku) z 3,10 mld euro w 2003 roku do 14,85 mld euro w 2014 roku. Ponadto Polska zajmuje ósme miejsce w unijnym imporcie chemikaliów po Niemczech, Belgii, Francji, Wielkiej Brytanii, Holandii, Włoszech i Hiszpanii. Polski import wzrastał szybko w badanym okresie (z wyjątkiem spadku w 2009 roku) z 8,90 mld euro w 2003 roku do 23,94 mld euro w 2014 roku¹⁹. Sytuacja ta dowodzi niewielkiego udziału Polski w międzynarodowym handlu chemikaliami, a jednocześnie wskazuje na niekorzystne zjawisko utrzymującego się ujemnego salda i zależności od importu produktów chemicznych. Może to wynikać z faktu nienadążania z wprowadzaniem innowacyjnych technologii ;przez nasz kraj oraz stosunkowo niską produkcją krajową w stosunku do potrzeb rynku wewnętrznego.

Z kolei drugi importer netto chemikaliów w UE, czyli Hiszpania zajmowała ósme miejsce w eksporcie chemikaliów w 2014 roku, zaś jej eksport wzrastał w badanym okresie (z wyjątkiem 2009 roku) z 15,20 mld euro w 2003 roku do 32,77 mld euro w 2014 roku. Natomiast hiszpański import chemikaliów był stale wyższy od eksportu, pomimo aż trzech lat spadkowych, tj. 2007, 2012 i 2013. Ostatecznie jednak wzrósł w badanym okresie z 23,38 mld euro w 2003 roku do 38,95 mld euro w 2014 roku, co dało Hiszpanii siódme miejsce w imporcie chemikaliów²⁰. Zatem Hiszpania ma większy od Polski udział w unijnym eksporcie i imporcie chemikaliów, ale kraj ten jest także uzależniony od importu.

Włochy, będące trzecim importerem netto chemikaliów, posiadały siódme miejsce w eksporcie chemikaliów a ich eksport wzrastał (z wyjątkiem lat 2007 i 2008) z 27,13 mld euro w 2003 roku do 49,69 mld euro w 2014 roku, co postawiło ten kraj na siódmym miejscu. Z kolei włoski import chemikaliów wzrastał (z wyjątkiem lat 2008, 2009) z 34,37 mld euro w 2003 roku do 56,24 mld euro w 2012 roku i od tego czasu utrzymywała się stagnacja z lekkim spadkiem do 55,12 mld euro w 2014 roku, co dało temu krajowi szóstą pozycję w imporcie chemikaliów²¹. Zatem Włochy posiadają większy od Hiszpanii i Polski eksport

¹⁹ Eurostat, 2016 – <http://ec.europa.eu/eurostat> (dostęp 12.01.2016).

²⁰ Eurostat, 2016 – <http://ec.europa.eu/eurostat> (dostęp 12.01.2016).

²¹ Eurostat, 2016 – <http://ec.europa.eu/eurostat> (dostęp 12.01.2016).

i import chemikaliów, zaś ich niekorzystne saldo zmniejsza się, co wskazuje na poprawę sytuacji tego kraju w międzynarodowym handlu chemikaliami.

Główni unijni eksporterzy netto i importerzy netto chemikaliów na podstawie zsumowanego salda z lat 2003-2014

Na podstawie zsumowanego salda można określić, czy poszczególne kraje były eksporterami netto czy importerami netto chemikaliów w całym badanym okresie, zatem można w ten sposób wyeliminować błędną interpretację, na podstawie przypadkowego i nietypowego dla danego kraju salda, które wystąpiłoby w danym roku.

Jednak pierwsza piątka eksporterów netto chemikaliów na podstawie zsumowanego salda z lat 2003-2014 całkowicie pokrywa się z pierwszą piątką eksporterów netto z 2014 roku, w następujący sposób:

1. Niemcy, które w latach 2003-2014 osiągnęły saldo wynoszące 488,75 mld euro (i 57,83 mld euro w 2014 roku),
2. Irlandia 448,46 mld euro (i 40,12 mld euro),
3. Holandia 229,12 mld euro (i 25,79 mld euro),
4. Belgia 178,29 mld euro (i 22,27 mld euro),
5. Francja 116,66 mld euro (i 10,76 mld euro), (tab. 2).

Pierwsza siódemka importerów netto chemikaliów na podstawie zsumowanego salda z lat 2003-2014 także pokrywa się z pierwszą siódemką importerów netto z 2014 roku, ale nie tak dokładnie, jak w przypadku eksporterów netto, czyli poszczególne kraje zamieniły się miejscami między sobą, w następujący sposób:

1. Włochy, które w latach 2003-2014 osiągnęły saldo wynoszące -116,12 mld euro (były trzecie w 2014 roku i osiągnęły saldo wynoszące -5,43 mld euro),
2. Hiszpania -96,93 mld euro (była także druga w 2014 roku i osiągnęła saldo wynoszące -6,17 mld euro),
3. Polska -95,06 mld euro (była pierwsza w 2014 roku i osiągnęła saldo wynoszące -9,09 mld euro),
4. Grecja -57,17 mld euro (była szósta w 2014 roku i osiągnęła saldo wynoszące -3,96 mld euro),
5. Czechy -46,13 mld euro (były także piąte w 2014 roku i osiągnęły saldo wynoszące -4,91 mld euro),
6. Portugalia -44,19 mld euro (była siódma w 2014 roku i osiągnęła saldo wynoszące -3,77 mld euro),

7. Rumunia -42,90 mld euro (była czwarta w 2014 roku i osiągnęła saldo wynoszące -5,28 mld euro), (tab. 2).

Znaczenie handlu chemikaliami w handlu towarami ogółem głównych chemicznych eksporterów netto UE

Niemiecki eksport chemikaliów wyniósł 84,80 mld euro, co stanowiło 12,76% niemieckiego eksportu towarów ogółem wynoszącego 664,39 mld euro w 2003 roku oraz 180,06 mld euro, co stanowiło 15,87% niemieckiego eksportu towarów ogółem wynoszącego 1134,77 mld euro w 2014 roku. Niemiecki import chemikaliów wyniósł 58,79 mld euro, co stanowiło 11,00% niemieckiego importu towarów ogółem wynoszącego 534,40 mld euro w 2003 roku oraz 122,24 mld euro, co stanowiło 13,36% niemieckiego importu towarów ogółem wynoszącego 915,05 mld euro w 2014 roku²².

Irlandzki eksport chemikaliów wyniósł 35,78 mld euro, co stanowiło 43,63% irlandzkiego eksportu towarów ogółem wynoszącego 82,00 mld euro w 2003 roku oraz 51,53 mld euro, co stanowiło 58,09% irlandzkiego eksportu towarów ogółem wynoszącego 88,70 mld euro w 2014 roku. Irlandzki import chemikaliów wyniósł 6,89 mld euro, co stanowiło 14,46% irlandzkiego importu towarów ogółem wynoszącego 47,64 mld euro w 2003 roku oraz 11,40 mld euro, co stanowiło 21,14% irlandzkiego importu towarów ogółem wynoszącego 53,92 mld euro w 2014 roku²³.

Holenderski eksport chemikaliów wyniósł 38,97 mld euro, co stanowiło 14,89% holenderskiego eksportu towarów ogółem wynoszącego 261,68 mld euro w 2003 roku oraz 81,58 mld euro, co stanowiło 16,12% holenderskiego eksportu towarów ogółem wynoszącego 505,84 mld euro w 2014 roku. Holenderski import chemikaliów wyniósł 27,67 mld euro, co stanowiło 11,82% holenderskiego importu towarów ogółem wynoszącego 234,00 mld euro w 2003 roku oraz 55,81 mld euro, co stanowiło 12,58% holenderskiego importu towarów ogółem wynoszącego 443,70 mld euro w 2014 roku²⁴.

Wykazano wzrost udziałów eksportu chemikaliów w eksporcie towarów ogółem i wzrost udziału importu chemikaliów w imporcie towarów ogółem pomiędzy rokiem 2003 a 2014 wszystkich trzech głównych eksporterów netto

---

²² Eurostat, 2016 – <http://ec.europa.eu/eurostat> (dostęp 12.01.2016). Udziały procentowe – obliczenia własne.

²³ Eurostat, 2016 – <http://ec.europa.eu/eurostat> (dostęp 12.01.2016). Udziały procentowe – obliczenia własne.

²⁴ Eurostat, 2016 – <http://ec.europa.eu/eurostat> (dostęp 12.01.2016). Udziały procentowe – obliczenia własne.

chemikaliów UE. Oznacza to wzrost znaczenia chemikaliów w handlu towarowym tych państw, co potwierdza przyjętą hipotezę.

Zakończenie

Wykazano duże znaczenie handlu chemikaliami w handlu towarami ogółem UE. Udowodniono hipotezę, że wzrasta udział chemikaliów w eksporcie i imporcie towarów ogółem głównych chemicznych eksporterów netto UE. Ponadto wykazano, że kraje te nie są jednolite pod względem rozwoju gospodarczego i różne jest ich znaczenie w handlu międzynarodowym ogółem towarów oraz chemikaliami. Wprawdzie tylko 11 krajów UE było eksporterami netto a 17 importerami netto ogółu towarów w 2014 roku, ale cała UE była eksporterem netto i osiągnęła dodatnie saldo handlu towarowego wynoszące 18,04 mld euro w 2014 roku. Jeszcze do 2012 roku UE pozostawała towarowym importerem netto. Natomiast Unia Europejska była w latach 2003-2014 eksporterem netto chemikaliów. W 2014 roku UE osiągnęła dodatnie saldo chemikaliami wynoszące 113,56 mld euro, chociaż wówczas tylko 9 krajów członkowskich było eksporterami netto, zaś 19 było importerami netto chemikaliów. Główni eksporterzy netto chemikaliami, na podstawie zsumowanego salda z lat 2003-2014, pokrywają się z głównymi eksporterami netto chemikaliami, na podstawie salda z 2014 roku. Główni importerzy netto chemikaliami, na podstawie zsumowanego salda z lat 2003-2014, zajmują podobne pozycje do importerów netto chemikaliami, na podstawie salda z 2014 roku.

Osiągnięcie przez UE dodatniego salda handlu towarowego i chemikaliami możliwe było dzięki silnej pozycji głównych eksporterów netto w handlu międzynarodowym. Głównym unijnym eksporterem netto w handlu ogółem towarów i chemikaliami były Niemcy. Kraj ten w badanym okresie charakteryzował się wzrostem eksportu i importu, co wskazuje na jego silną pozycję konkurencyjną. Kolejni eksporterzy netto ogółu towarów to Holandia i Włochy a kraje te także umocniły swoją pozycję w handlu międzynarodowym. Natomiast w handlu chemikaliami kolejnymi głównymi eksporterami netto były Irlandia i Holandia. Kraje te także odnotowały w badanym okresie korzystne trendy w ich wymianie chemikaliami, co również potwierdza ich silną konkurencyjną pozycję. W pracy wykazano, że pozycje eksporterów netto i importerów netto towarów ogółem i chemikaliów często nie pokrywały się, z wyjątkiem dominującej pozycji pierwszego eksportera netto, zarówno towarów ogółem, jak i chemikaliów, czyli Niemiec.

Wyraźne spowolnienie wzrostu gospodarczego na przełomie lat 2015 i 2016 oraz możliwość wystąpienia kolejnej recesji sprzyja ostrożnym szacunkom i prognozom wzrostu całej produkcji chemikaliów w UE o 1% w 2015 roku i o 1,5%

w 2016 roku²⁵. W oparciu analizę przeprowadzoną w tym artykule, z której wynika silna i niezagrożona dotychczas pozycja Niemiec, można prognozować utrzymanie przez ten kraj pozycji dominującego eksportera netto towarami ogólnym i chemikaliami w najbliższej przyszłości.

Bibliografia

1. Baruk, A. I., *Marketingowa orientacja współczesnego przedsiębiorstwa a jego zdolność kreowania wartości oczekiwanej przez odbiorców zewnętrznych i wewnętrznych*; „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska Lublin – Polonia”, Sectio H Oeconomia, nr 40, 2006.
2. Baruk A. I., Białoskurski S., *Wybrane determinanty wizerunku produktu spożywczego*, „Żywność, Nauka, Technologia, Jakość”, nr 3 (100), 2015.
3. Bożyk P., *Międzynarodowe stosunki ekonomiczne. Teoria i polityka*, Wydawnictwo PWE, Warszawa 2008.
4. http://archiwum.ekoportal.gov.pl/prawo_dokumenty_strategiczne/PolitykaOchronySrodowiskaUE/CeleZasadyPrawoOchronySrodUEhtml, data pobrania 21.03.2016.
5. http://echa.europa.eu/documents/10162/13632/registration_en.pdf, data pobrania 21.03.2016.
6. Lithner D., *Environmental and Health Hazards of Chemicals in Plastic Polymers and Products*, University of Gothenburg, Gothenburg 2011.
7. Matras-Bolibok, A., *The Impact of the Economic Downturn on Innovative Performance in Poland*; „Proceedings of the 8th European Conference on Innovation and Entrepreneurship”, September 19-20, 2013, Vol. One, (Academic Conferences and Publishing International Limited, Reading, UK, Hogeschool-Universiteit Brussels, Belgium), 2013.
8. Nordlander, K., Simon, C. M., Pearson, H., *Hazard v. Risk in EU Chemicals Regulation*; „European Journal of Risk Regulation”, No. 3, 2010.
9. Eurostat, 2016 – <http://ec.europa.eu/eurostat> (dostęp 12.01.2016).
10. Staszczak, D. E., *International Trade and Capital Flows as the Sources of the Nations Poverty or Richness*; „Knowledge Globalization Conference”, Boston, Massachusetts, Conference Proceedings, October 16-17, 2011, Published Annually 2012, Vol. 5, No. 1; Sawyer School of Business; Suffolk University, Boston, Massachusetts; Conference Papers: Knowledge Globalization Institute, Boston, Massachusetts, USA, 2012.

---

²⁵ H. Tandy, *Specialities Lead the Way for Europe*; „Speciality Chemicals Magazine” 2015 – <http://www.specchemonline.com/articles/view/specialities-lead-the-way-for-europe#.VqauQU970wA> (opublikowane 16.10.2015).

-
11. Tandy, H., *Specialities Lead the Way for Europe*; „Speciality Chemicals Magazine” 2015, <http://www.specchemonline.com/articles-lead-the-way-for-europe#.VqauQU970wA> (opublikowane 16.10.2015).

CHANGES OF THE IMPORTANCE OF CHEMICALS TRADE IN THE INTERNATIONAL TRADE OF EU COUNTRIES

This paper illustrates changes of exports, imports and trade balance in goods and chemicals of EU countries. Author showed the dominating position of Germany as net exporter in all goods and chemicals. Moreover, the most important net exporters in all goods were the following countries: Netherlands, Italy, Ireland and Czech Republic. Whereas, there were net exporters in chemicals as follows: Ireland, Netherlands, Belgium and France. A serious problem is the fact that Poland was the first net importer in chemicals and twelve net importer in all goods. Author proved a growth of share of chemicals in commodity exports and imports of major chemical net exporters EU.

Keywords: European Union, international trade, all goods, chemicals.